

Vysoká škola: **Univerzita Karlova v Praze**... Fakulta:.....**Filozofická fakulta**

Pracoviště:.....**Katedra psychologie**..... Akademický rok:.....**2017/2018**.....

POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

jméno**Mgr. Alexandra Schneider Hrouzková**.....

obor**Psychologie**

Název disertační práce:

.....**Sexualita uživatelů marihuany**

Školitel: prof. PhDr. Jiří Šípek, CSc., Ph.D.

Hodnocení:

Autorka se pokusila zpracovat relativně velmi citlivé téma, které je však zajímavé nejen klinicky z hlediska klinické psychologie a psychiatrie, ale také epidemiologicky a s přímým dopadem do dalších oblastí. Se zvyšujícím se počtem uživatelů konopných drog v populaci a jejich stárnutím se postupně proměňují některé základní sociodemografické parametry této skupiny, ale současně její velikost začíná být tématem spojeným též obecně s liberální náladou ve společnosti a diskutovanými posuny v drogové politice obecně. Téma se tak stává významným sociologickým fenoménem, majícím své průměty do volebních programů stran, ale také do reálné ekonomiky. Nejde tedy o žádné marginální téma několika tisíc osob, jak by se možná mohlo povrchním pohledem zdát, ale o masový fenomén zasahující několik set tisíc občanů České republiky – prevalenční odhad pravidelných uživatelů se pohybuje ve střední hodnotě okolo tří set tisíc osob.

Teoretická část:

Teoretická práce je provedena standardně a respektuje plně zvolený rámec. Autorka zde prokázala svoji schopnost dobře zpracovat velký objem zdrojové a povětšinou též recentní literatury a úspornou formou (přitom kvalitně a přehledně) provést přehled podstatného ve vztahu tématu. Dobře je zvolena struktura a čtenář je přiměřeně seznámen se základními koncepty jak v rovině teorie, tak s v praktické rovině přehledem současných poznatků o vlivu konopí na lidskou psychiku a zvláště pak v tomto kontextu na lidskou sexualitu.

Název sice mohla zvolit přesněji, neboť marihuana není pojem pro celou skupinu uvažovaných látek, ale vnímám, že obecně je zde terminologie zatím neusazená a nové pojmy se prosazují pomaleji – odborná literatura je v tomto směru nejednotná. Trochu závažnějším, ačkoli nijak tragickým prohrěškem, je občasné používání žargonu a neoborných termínů i v samotném textu práce. Ať už pojmy jako „pervitin“ nebo „měkké drogy“ jsou jakkoli v médiích zdomácnělé, neměly by se takto „infiltrovat“ do odborného písemnictví a doporučuji větší opatrnost.

Teoretická část je strukturována jasně a vyváženě a reflektuje všechna klíčová témata. Možná bylo variantou, jít u některých klíčových zahraničních studií do větší hloubky zpracování a možná se dalo trochu přísněji provést hodnocení publikovaných prací a jejich kategorizaci – v duchu např. klasických systematických review. Bylo by to cenné a předchozí práce (autorkou hojně citovaná) kolegy Bláhy, tímto nedostatkem byla zatížena také. Nejde o žádnou fatální chybu, ale spíše dávám do úvahy pro další práci – neboť toto téma je již natolik zralé a propracované, že standardní systematické review je na místě a je vysoce žádoucí a k dispozici není.

Klinicko-výzkumný rozměr práce/empirická část:

Všechny základní části jsou popsány odpovídajícím způsobem. Záměr se zdařil a kromě věcné správnosti aplikace metod, přinesla práce též zajímavé výsledky. Zde je bezpochyby nejcennějším přínosem rozsah studie a snaha uchopit zkoumaný fenomén komplexně. Autorka zde investovala mnoho času a úsilí a výsledek je skutečně hodnotný a originální a stál by za extenzivnější publikování časopisecky. Je zatížen jedním větším nedostatkem – autorka jej reflektuje, ale ne zcela dobře a nevyužila metod, které se zde nabízejí na korekci. Jde o problém se souborem. Trochu méně pozornosti věnovala definici a parametrům základního souboru – to dnes již přece jen umíme s daty dobře – je zde HBSC a další studie, včetně několika specializovaných (většina je citována, ale pro tento účel nepochopitelně nepoužita). Chybí prostě přesnější profilace k klíčovým parametrech a přesnější popis odchylky výběrového souboru od parametrů základního souboru. Autorka se z tématu reprezentativity a ekologické validity trochu „vzula“ a to trochu alibistickým způsobem a nevypořádala se s ním dostatečně. Potěšilo mě, že použila a inspirovala se metodikou RAR (to už dlouho nikdo neudělal ve střední Evropě, což je škoda), ale mohla jít dál – metody jako *Respondent-driven sampling* nebo *Snowball sampling* dnes již mají v repertoáru nástroj pro sekundární vyvažování souboru a možnosti korigovat do určité míry některá zkreslení při výběrových procedurách u takto specifických populací. Je to škoda – má obrovský soubor a mohla si to dovolit a dosáhnout větší metodologické „čistoty“ a přesnosti. Soubor je totiž zřetelně nevyvážený směrem k nízkým věkovým skupinám a zcela zjevně neodpovídá rozložení uživatelů konopí v populaci. Chybí proporční zastoupení druhé poloviny věkového spektra. Autorka to reflektuje, jak jsem již zmínil, ale málo. Má to totiž naprosto zásadní dopad na mnoho parametrů – jen pro příklad: pokud jsou v souboru tak silní kuřáci tabáku (paralelně ke konopí), pak by zastoupení vyšších věkových skupin (i např. byť i jen zástupci středního věku), měli mnohem více potíží a vlivů na sexualitu, než mají mládežníci v souboru. Takto silní kuřáci (viz popis souboru) mají vliv na sexualitu a výkonnost výrazně dříve (již zmíněný střední věk) a jde o interferenci s konopím. Podobných témat je tam více, včetně sociálních a socioekonomických – majících vazbu logicky na výživu, zdravotní gramotnost atd. – což se logicky promítá do sexuálního chování a také prožívání. To je možná největší nedostatek praktické části práce a jeho reflexi bych doporučil věnovat větší pozornost

pro případné publikační zpracování výsledků pro časopisy a pro větší pozornost v rámci Diskuse. Pozor také na poněkud nešťastné popisky pod tabulkami s vlastními výsledky s označením „Zdroj: vlastní zpracování“. Je to poněkud redundantní a pokud prezentují vlastní výsledky a statistiku, je samozřejmé, že to je vlastní zpracování a zde necitujeme takto a to je odlišnost od review a předchozího teoretického přehledu.

Závěr:

Paní magistra Hrouzková jednoznačně dle mého názoru prokázala, že dokáže samostatně pracovat s odbornou literaturou, navrhnout a provést výzkumnou studii v intencích požadavků kladených na disertační práce. Prokázala velkou míru tvůrčích schopností, pečlivosti a kritického uvažování a zdařile se zhostil náročného interdisciplinárního tématu. Tedy dle mého názoru si zcela zaslouží hodnocení „prospěla“, ale současně mohu celou práci doporučit k dalšímu procesu obhajoby. Kladně hodnotím rozsah použité literatury a celkové publikační i klinické aktivity týkající se celé studie, je to velký kus práce.

Disertační práci doporučuji k obhajobě.

.....
Prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN

VPraze ... dne ...20. dubna...2018...